



Høringssvar – forslag til endringer i Opplæringsloven og privatskoleloven (nytt kapittel om skolemiljø)

Kommunalt foreldreutvalg i Stavanger og Mobbeombudet i Stavanger har med interesse lest forslaget til nytt kapittel om elevenes skolemiljø i Opplæringsloven. Vi har brukt vår erfaringer de siste 10 årene, som bisittere for foreldre i mobbesaker og de henvendelsene vi har fått fra foreldre med elever som ikke har et godt psykososialt miljø på skolen, og hvor vi har vært i dialog i kortere eller lengre tid, som bakgrunn for vårt høringssvar.

Vi har sett frem til en presisering av loven, som oppfølging av Djupedalsutvalgets NOU 2015:2 *Å høre til- virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø*. Et godt regelverk er viktig i arbeidet med å avklare plikter og ansvar for å ivareta elevenes rett til et trygt skolemiljø, og gi elever og foreldre rettigheter som plasserer ansvaret for dette arbeidet. Et godt regelverk er nødvendig, men KFU og Mobbeombudet i Stavanger er fornøyd med at Departementet innledningsvis påpeker at *«..regelverket aldri alene vil løse samfunnets utfordringer med mobbing i skolen og dårlig skolemiljø. Regelverksendringene er derfor bare ett av flere tiltak departementet gjennomfører..»*

Vi ser frem til departementets videre arbeid med øvrige tiltak.

Som foreldre er det av avgjørende betydning at alle som jobber med og for barn og ungdom har et mål om nullvisjon om nulltoleranse for mobbing, krenkelser, trakassering og diskriminering.

Barn og unge har en rett til å bli behandlet med respekt som selvstendige individer, og bli hørt i alle saker som omhandler dem selv, og deres meninger skal bli tatt på alvor av samfunnet. En av de største utfordringene vi har sett disse årene er elever og foreldres opplevelse av at det nytter ikke å si ifra. Vår erfaring er at mange som arbeider i skolen ikke har nok kunnskap om elevenes rett til å bli hørt og skolens plikt til å ta elever og foreldres henvendelser på alvor, eller kunnskap om hvilke tiltak som empirisk virker godt og hva som gjør vondt verre.

Som foreldre er det viktig at vi får muligheten til å ta del i arbeidet for et godt skolemiljø både som høringsinstans for kommuner og fylkeskommuner, gjennom skolens rådsorganer og som foreldre til våre barn. Et godt og tett samarbeid med respekt for hverandre og hverandres meninger er avgjørende for dette arbeidet.

Kapittel 3: retten til et trygt og godt skolemiljø

KFU og Mobbeombudet i Stavanger synes det er bra ned en lovtekst som er lett å forstå for elever og foreldre. Å bruke ordene «trygt og godt» i denne sammenheng gjør det enkelt for alle å forstå fordi det er allmenngyldig og folkelig samtidig som det er tydelig på elevens rettigheter. Dette vil også gi et tydelig signal i lovteksten om at loven omfatter alle typer krenkelser.

Med våre erfaringer er vi bekymret for at det i lovteksten ikke lenger blir presisert at det er elevens oppfatning av krenkelsen som utløser tiltak. Selv om det i høringsnotatet står at *«det avgjørende er om hendelsene kan oppleves plagsomme eller krenkende for eleven som blir utsatte for det»* mener vi at dette må presiseres i lovteksten.

Kapittel 4: Aktivitetsplikt

De årene vi har jobbet med foreldre til elever som føler seg krenket på skolen eller skoleveien har en av de største utfordringene vært når lærer eller andre ansatte på skolen har et annet synspunkt på det eleven opplever som krenkende. Slik kommentarene til lovteksten er til andre ledd i §9A-4: *«...fastslår skolens aktivitetsplikt dersom ansatte får mistanke om eller kjennskap til noe som **de vurderer som en krenkelse** gjennom ord eller handling. Det er hva den ansatte vurderer som en krenkelse -etter en objektiv vurdering- som her gir grunnlag for videre handling»* sammen med bortfall av enkeltvedtak mener vi svekker elevenes rettigheter.

Vi følger Departementets argumenter om at det ligger mye arbeid i et enkeltvedtak, og at et enkeltvedtak i seg selv ikke løser de utfordringene skolen står overfor. For å kunne løse disse sakene er elever og foreldre helt avhengig av at skolens plikt til forsvarlig saksbehandling. Et enkeltvedtak er grunnlaget for dette arbeidet. Det handler også om bestemmelsene i forvaltningsloven om varsling til andre parter, skolens utrednings og informasjonsplikt, rett til innsyn og skolens plikt til å begrunne vedtaket og plikt til å informere om klageadgang og klageinstans. I en sak om mobbing eller krenkelser vil det alltid være flere parter



involvert. Rettsikkerheten til den eller de som blir beskylt for mobbing eller krenkelser skal også ivaretas, og fjernes plikten til å fatte enkeltvedtak er vi bekymret for at det kan bli elever eller lærere som ikke får sine rettigheter ivaretatt, og kan få urettmessige beskyldninger hengende over seg, ute muligheter til å få innsyn i saken.

Men arbeidet for et godt og trygt skolemiljø for alle elever er tidkrevende og et enkeltvedtak forplikter skolene til å gjennomføre tiltak, og det viser foreldre og elever tydelig hva skolen skal gjøre. Utifra våre erfaringer vil det å fatte et enkeltvedtak, som gir elevene lovfestede rettigheter, bedre elevenes muligheter til et godt og trygt skolemiljø. Slik det er i dag, at det er rektor som fatter enkeltvedtaket, gjør at rektor alltid vil være informert om saker på sin skole. Slik det åpner for i ny lovtekst. *...og varsle skoleleiinga når det trengst»* mener vi er svært uheldig for eleven.

Som en mamma sa »enkelvedtak er det vakreste ordet jeg vet om». Det gir en ryddighet, en oversikt over tiltak, plikt til evaluering og klagerett som vi mener er helt vesentlig for å kunne ivareta elevenes rettigheter. I tillegg er det like viktig, slik høringsnotatet påpeker, det daglige arbeidet både forebyggende og når situasjoner oppstår.

Vi ser i vårt arbeid at det gjøres mye godt arbeid mot mobbing og krenkelser på skolene i dag og de aller fleste rektorer setter inn tiltak når en elev melder fra. Men ikke alle fatter enkeltvedtak, fordi de mener det er tidkrevende. I ettertid sier de at de angret det, for det tar mye mer tid å dokumentere og forklare for elever og foreldre hva som er gjort i etterkant.

Enkelvedtak handler om forsvarlig saksbehandling, og fjerner man dette sammen med at skolene skal få anledning til å avvise at en elev blir krenket eller mobbet, tydeliggjør dette svekkelsen av elevenes rettsikkerhet. Det kan føre til at skolen avviser elevens subjektive opplevelse av å bli krenket, og da bortfaller plikten til å dokumentere at de har undersøkt saken, og bakgrunnen for beslutningen.

Vi opplever ofte at skolene mangler kompetanse på saksbehandling. I større kommuner kan de få hjelp til dette i kommuneadministrasjonen. Alle rektorer, men spesielt i mindre kommuner trenger opplæring i dette. Vi kan ikke frata elevene rettsikkerhet ved å unnlate å gi skoleledere denne kompetansen og frata de plikten til å fatte enkeltvedtak.

Slik loven har vært formulert med undersøkelsesplikt, handlingsplikt og plikt til å fatte enkeltvedtak mener vi ivaretar elevenes rett til et godt og trygt skolemiljø på en bedre måte enn forslaget om aktivitetsplikt.

Forslaget om å presisere i teksten om plikt til å varsle rektor når en ansatt får kjennskap til at en annen ansatt krenker en elev støtter vi.

Under punkt 4.4.3 i høringsnotatet foreslår Departementet at en aktivitetsplikt består av flere delplikter. Her savner vi plikt til å informere og samarbeide med foreldre. For å kunne løse krenkelser eller mobbesaker er det viktig at alle voksne rundt barnet samarbeider. Da må også alle involveres. Uten et godt samarbeid både med foreldrene til den som krenkes og den/de som krenker vil det være vanskelig å få til en varig løsning.

Punkt 7.4.3

KFU og Mobbeombudet i Stavanger mener dette er en viktig presisering i lovteksten. FAU, Skolemiljøutvalg og Samarbeidsutvalg/Driftsstyrer må informeres om dette, og således være en støttespiller for skolen i dette arbeidet.

Punkt 7.5

Presiseringen av skolens og skoleeiers forpliktelser, og presiseringen av Ordensreglementet som en del av det systematiske arbeidet mot mobbing og krenkelser er positivt for arbeidet for et godt og trygt skolemiljø.

Det er i høringsnotatet sagt noe om Fylkesmannens rolle. Vi er svært positive og har gode erfaringer med Fylkesmannens arbeid med klagesaker. Vår bekymring er at Fylkesmannen har for lite ressurser for å kunne ivareta sakene på en optimal måte.



Slik dagen situasjon er, ser vi at elever og foreldre får medhold hos Fylkesmannen, men dette fører ikke til en bedring av elevenes skolemiljø. At Fylkesmannen gis muligheter til reaksjoner og sanksjoner til de skolene eller kommunene som ikke etterkommer Fylkesmannens vedtak, styrker elevens rettssikkerhet.

Kommunalt Foreldreutvalg og Mobbeombudet i Stavanger ser frem til det videre arbeidet med elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø og resultatet av høringene i arbeidet med lovendring.

Stavanger 01.08.2016

Nina Bønnsdalen
Mobbeombud i Stavanger
Sekretariatsleder Kommunalt foreldreutvalg